

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldu>

Lvgdvni, 1585

De his quæ valent ad detestationem Iræ, Pars I quæ habet quinque capitula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

damnum est, q̄ postquā inuidus dissolutus est à cæteris membris ecclesie, nō viuificatur à Spiritu sancto: sicut nec anima viuificat membrū, quod à corpore separatum est, & humor non ascendit ad ramum præcisum ab arbore. Præterea sicut inuidus non vult communicare bona sua proximo: sic non est dignus quod Deus communicet sibi bona sua.

TRACTATVS VIII. de Ira.

De his quæ valent ad detestationem Ira, PARS I. quæ habet quinque capitula.

De ordine dicendorum in hoc tractatu. Et verbis Sacre scripturæ, quæ dissuadent iram. Et quare Ira sit auferenda à corde.

CAPVT I.

EST superbia & inuidiam, dicendum est de ira, quia tam superbia quàm inuidia frequenter occidit iram. De ira vero tractabimus hoc modo. ¶ Primo ponemus ea quæ valent ad detestationem iræ. ¶ Secundo ponemus diuersas diuisiones iræ. ¶ Tertio agemus de peccatis, quæ ex ira sequuntur. ¶ Vltimo de remedijs contra iram. Iram vero hic intelligimus, appetitum vindictæ. ¶ Ad detestationem vero iræ valere possunt verba sacre scripturæ, quæ nobis dissuadēt illā Genes. 45. Ne irascimini in via. Vbi insinuat causā quare fatuū sit irasci. Verbum est Ioseph ad fratres suos ituros ad patrē. Sic & nos sumus fratres in via ad patrē nostrum cælestē tendentes, & iudicem, qui iustitiā nobis plenariē exhibebit. Singulis diebus facimus vnā dietam magnā ad iudicē magnū, & ideo debemus esse in pace. Mart. 5. Esto contentus aduersario tuo, dum es in via, ne fortē tradat te aduersarius iudicij, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas nouissimum quæ dramē. Item Leui. 59. Non quæras vltionem: nec memor eris iniuriarū tuorum. Et Iob 36. Nō te superet ira, vt aliquē opprimat. Quo verbo insinuat̄ q̄ ira hostis sit nos impugnans. ¶ Magis timere debemus superari ab ira, quàm à quocunq̄ homine. Quicquid enim potest inferre iniuriarū, minus est quàm mors animæ, cuius causā est ira. Item Eccles. 7. Ne sis velox ad iram. Et Iaco. 1. Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Velox ad iram dicitur quæ dupliciter. Vno modo, quia velox est ad saliendū in ignem iræ. De facili enim irascitur. Alio modo dicitur aliquis velox ad iram, sicut equus dicitur velox ad calcaria, & bos ad stimulum.

Multum velox est ad irā, qui ira stimulatus tranſilit chaos magnum, quod eſt inter iram & pacem, & inter odium & amorem, quum iſta maximè à ſe diſtent, contraria enim ſunt. Multum velox eſt ad irā, qui quaſi in puncto tranſilit à porta paradīſi, ſcilicet à gratia ad portam infernī, ſcilicet ad peccatū mortale. Peccatum mortale dicitur porta infernī. Matth. 16. Portæ infernī non præualebunt aduerſus eam. Quia nihil eſt inter peccatum mortale & infernū, niſi corpus, quia ſi anima diſcedit à corpore, citò eſt in inferno. Job 21. Ducit in bonis dies ſuos, & in puncto ad infernum deſcendunt. Bene velox eſt ad iram, qui ira stimulatus prius ſalit quàm attendat quò ſaliat. Qui in odiū cadit in foueam cadit profundam. Item Eccleſ. 12. Aufer iram à corde tuo: Auferenda eſt ira à corde, quia eſt quaſi tempeſtas, mentem quaſi grando deſtruens: ſicut dicit Grego. Vnde ſicut tempeſtas timetur vineæ: ſic ira timenda eſt dordi. Auferenda eſt etiam ira à corde, quia eſt ignis infernalis bona animæ exutens. Prouerb. 6. Nunquid poteſt homo abſcondere ignem in ſinu ſuo, vt veſtimentum eius non ardeat? Ira etiam eſt de illis ſerpentibus ignitis nequiſſimis, de quibus legitur Numer. 21. qui vexauerunt filios Iſraël in deſerto; & hodie homines multos in deſerto clauſtri. Eſt etiā hoſtis auferens homini ſeiſpſum, ſicut ſuperbia auferit homini Deum, & inuidia proximum, ſicut dicit magiſter Hugo de ſancto Victore. Auferenda etiam eſt ira à corde: quia ad modum trabis oculum cordis impedit: vnde, Impedit ira animum, ne poſſit cernere verum. Vnde cum feſtucam de oculo corporis feſtinemus auferre, mirū eſt quomodo trabem iræ non feſtinamus auferre de oculo cordis. Mirum eſt etiam quomodo qui trabē iræ habet in oculo vult alios iudicare & corrigere. Vnde Matth. 18. Hypocrita, eice trabem primum de oculo tuo, & tunc videbis eicere feſtucam de oculo fratris tui. Item Eccleſiaſt. 10. Omnis iniuriæ proximi ne memineris. Ad Rom. 12. Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos, nulli malum pro malo reddentes, vult autem Dominus amicos ſuos perfectæ bonitatis eſſe, & perfectæ nobilitatis; vt neque malum, neque ruſticitas aliquo modo ex eis exeat. Curiales & nobiles huius mundi parum nobiles ſunt; qui nulli malum faciunt, vel ruſticitatem, niſi ipſe prius eis ſimile fecerit. Quod conſtat non perfectæ nobilitatis eſſe. Cum enim non poſſit exire de ſacco niſi quod in illo eſt, & ruſticitas ex eis exeat, ruſticitas prius in eis erat. Spinā enim & nō liliū ſe eſſe oſtendit anima illa, quæ conuiſis à proximo pūcta proximum

pungit. Non talis est amicitia Christi, vnde Cant. 2. Sicut illius inter spinas. Item ad Rom. 12. Non vos defendentes charitatem, sed date locum iræ. Cum ira ignis sit, ab iracundis debemus nos elongare, si non volumus ab eis exuri. Itē in eodem cap. Non vinci à malo. A malo vincitur quis, quum malus efficitur, & malitiae sit subiectus. ¶ Secūdo valet ad iræ detestationem hoc, quod multum displicet Deo, placet diabolo, nocet suo subiecto & proximo. Ad primum facit illud Ecclesia. 27. Ira & furor verè execrabilia sunt. Et supple glo. interlin. in conspectu Dei.

Quòd quinque de causis displiceat Ira Deo.

CAP. II.

Quinque de causis displicet ira multū Deo. ¶ Primo quia hunc spiritum eius turbat. Vnde ad Ephe. 4. Nolite contristare spiritum sanctum. Greg. Dum ira animam pulsat. Spiritus sancto suam habitationem perturbat, imò quandoque Patrem, & Filium, & Spiritū sanctū de hospitio suo expellit, & diabolum introducit. Sicut in pace factus est locus Dei: sic in ira factus est locus diaboli. ¶ Secundo imaginem Dei in tēplo eius dissipat. Imaginem diaboli ibi ponit. vnde super illud Job 5. Vitam fratrum interficit iracundia. dicit Grego. Mansuetudo imaginem Dei in nobis seruat, qui semper tranquillus est: sed ira dissipat, quæ multis virtutibus priuat, quæ dum quietē mentis tollit. Spiritus sanctus non requiescit. Quòd autē multū displiceat Deo, quum imago eius in homine dissipatur, ostendi potest, per hoc quod dicit Aug. super Psalm. Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Merito, inquit August. imaginem ipsorum ad nihilum rediget Deus in caelesti ciuitate: quia ipsi in terrestri ciuitate imaginem eius ad nihilum redegerūt. Et est per hoc quod tantum peccatū reputaretur, si aliquis imaginē Crucifixi in ecclesia Dei dissiparet, & idolum alicuius dæmonis in loco eius poneret. ¶ Tertio displicet ira Deo, quia tēpla Dei incendit. Psal. Incenderunt igni sanctuarium tuum. & 1. ad Cor. Nescitis quia templum Dei estis vos, & spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Deum violauerit, disperdet eum Deus. ¶ Quarto, quia nullum vitium sic contemnit Deum, quæ ira. Hoc vitium se erigit apertè contra Deum. Vnde ad hominum iratum videtur pertinere illud Job 15. Terendit aduersus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est. Curabit aduersus eum erecto collo. Homo iratus Deum contumelia afficit, & nititur expuere in faciem eius. Job. 30. Faciem meam contempserunt, & nititur expuere in faciem eius. ¶ Quinto displicet Deo, quia Deo auferuntur

dominium suum in homine, & diabolum ibi facit dominari. Homo iracundus quodam modo Deum se facit, dum vindictam usurpat sibi, quam Deus sibi retinuit, dicens: Mihi vindictam, & ego retribuam, ait dominus, ad Ro. 12. & Deut. 32. Mea est ultio. Vnde in vitis patrum, cum quidam frater venisset ad abbatem Philosium, & diceret ei, q̄ vellet se vindicare de quodam fratre, qui dixerat ei contumeliam, incepit orare Philosius in hunc modum: Deus, iam non est nobis necessarium vt pro nobis sollicitus sis, quia nos ipsi, sicut frater iste dicit, & possumus & volumus nos vindicare, quod cum audisset frater penituit.

¶ *Quod quatuor de causis placeat ira diabolo.*

QVATVOR vero de causis placeat ira diabolo. Primo, quia valde potens est ad impugnationem hominum, & destructionem boni, quia ira est ignis spiritualis. Vnde sicut ignis naturalis potentior est ad destructionem, quam alia elementa, sic ira, quæ est ignis spiritualis, &c. Et ideo maligni homines, qui multum volunt destruere terram inimicorum suorum, igne pugnant. Similiter & demones in inferno. Sic ignis ira potens est ad destructionem bonorum. Dominus etiam ignem amoris accendere voluit in mundo isto, ad destructionem regni diaboli. De igne specialiter potest intelligi illud Isai. 64. Ignis comedit speciosa deserti. Pulchriorem enim partem mundi magis exurit ignis iste infernalis: scilicet nobiles & diuites. vnde Eccle. 28. Secundum ligna sylvarum, sic ignis exardescit: & secundum virtutem hominis, sic iracundia illius erit: & secundum substantiam suam exaltabit iram suam. Ira in exercitu diaboli incendiaria est. Ipsa enim causa est aliorum incendiariorum. ¶ Secundo placeat ira diabolo, quia cæcitate facit in homine, quæ multum diabolo placeat. Sicut enim cælesti regi minister intelligens acceptus est, Prou. 14. sic diabolo acceptus est minister cæcus. Ipse enim similis est coruo qui veniens ad cadaver, primo cutit ad oculum. Sic diabolus primo vult hominem excæcare, sciens q̄ postea poterit eum precipitare in foueam peccati ad voluntatem suam. Exemplum in vitis: atrium dixit quidam senex: Quando operiuntur oculi animalis, tunc circumit ad molendinum: alioquin non ambulat in circuitu molæ. Sic diabolus quando cooperuit oculos mentis, in omne peccatum humiliter hominem. ¶ Tertio placeat ira diabolo, quia per iram multum dominatur diabolus homini. Homo enim iratus non timet facere quodcumque diabolus precipit sibi, quantumcunque magnam peccatum sit: non enim parcat uxori, non parcat filio quin quandoque proiciat eum in ignem. Ipsi Deo & matri eius non parcat;

quin contumeliis eos afficiat. vnde ad ipsum specialiter refertur potest illud Prou 18. Expedi magis vira occurrere rapis fratribus, quam fatuo confidenti in stulticia sua. ¶ Quarto placet in diabolo, quia hoc peccato non lucratur diabolus vnu hominem tantum, sed totam domum, vel villam, vel patriam. Homo iracundus est velut serpens igne ore vomens, exurens eos igne irae qui sunt in terra. Vnde Pro. 15. Vir iracundus prouocat rixas: qui autem patienter est, mitigat suscitatas. Vnde iracundus rixas prouocat: more enim canis alios mordet, & latratu suo alios ad iram prouocat.

¶ *Quod ira multum nocet proximo.*

PROXIMO etiam multum nocet ira, quia ferè omnia mala quae inferunt homines sibi inuicem, procedunt ex ira. Ideo multum debet homo sibi cauere ab ira: quia nisi hoc fecerit, intolerabilis est hominibus. Prouerb. 27. Graue est saxum & onerosa arena: sed ira stulti utroque grauior est, & in eodem capitulo. Impetum concitati spiritus sustinere quis poterit? Eccl. 22. Super iracundum quid grauabitur? & quod illi aliud nomen, quam fatuus? Annam & salem, & massam ferri facilius est ferre, quam virum imprudentem, & fatuum, & impium. Prouerb. 18. Spiritum aduersum scendum facilem quis poterit sustinere? Homo iracundus praeputè est onerosus amicis suis & familiaribus. vnde Prouerb. 11. Noli esse amicus homini iracundo.

¶ *Quod tribus de causis cauenda est amicitia iracundi hominis.*

TRIPlici ratione non debet homo querere amicitiam hominis iracundi. ¶ Primo, quia parum durat talis amicitia. Ignis enim irae comburit in eo vinculum amoris. ¶ Secundo, quia homines iracundi sunt velut lignum ignitum, quod consuevit exurere ea quae tangit. ¶ Tertio, quia sunt velut lignum spinosum, quod pergit amplectentes se: ideo familiari amore complectendi non sunt. Licet aliquis homo amet omnes arbores quas habet, spinosam tamen libenter declinat. Sic licet omnes homines amantur, sunt tamen familiaritas iracundorum declinanda est.

¶ *Quod proprio subiecto multum noceat ira.*

IRA etiam proprio subiecto valde nocet. Et hoc multis modis. ¶ Primo, nocet corpori. vnde Eccle. 30. Zelus & iracundia minuunt dies. ¶ Secundo, nocet etiam possessionibus. vnde Eccle. 10. Obiurgatio & iracundia ad nihilabunt substantiam. Homo iracundus pro vna alapa amittit quandoque centum libras. ¶ Tertio, nocet ira, & hoc multipliciter. ¶ Primo excacando eum. vnde Iob 17. Caligauit ad indignationem oculus meus. Et in Psalm. Supercecidit ignis, & non viderunt solem. Ignis irae non sinit videre

videre solem iustitiæ. Psalm. Turbatus est à furore oculus meus. Et philosophus: Duo sunt maximè contraria cõsilio, scilicet fessinãtia & ira. Psalm. Turbatus sum &c. ¶ Secũdo nocet ira animæ, ei omnia bona auferendo. Aufert enim misericordiã. vnde Prou. 22. Ira non habet misericordiam, neque irrumpeus furor. Cuius causa est: quia ira inquitit victoriã. Finis enim irę est victoriã. Aufert etiam homini irã verã iustitiã. vnde Iacob. 1. Ira enim irã iustitiã Dei non operatur. Vbi dicit glo. Qui iratus iudicat, etiã si iustitiã iudicat, tamen diuini examinis iustitiã, in quam perturbatio non cadit, noc potest imitari. Sapiẽ. 12. Tu autem dominator virtutum cum tranquillitate iudicas. Et super illud Iob 16. Non te superet ira, dicit gl. Si ira correctionem superet, antè opprimit, quã corrigat: & sub specie zeli iustitiã, furor est. Zelus iustitię quasi ignis ardere debet oleo misericordiã. Et sicut ignis lampadem destruit, nisi adsit oleum: sic zelus iustitiã cor hominis destruit, nisi adsit oleum misericordiã. Legitur de Christo Lucã 20. q. ipse destructionẽ Ierusalem, quam ex zelo iustitiã facturum erat, prius fleuerit. ¶ Tertio ira nocet animã omnia mala introducendo. vnde super illud Prouerbio. 14. Vir iracundus prouocat rixam. dicit Grego. Ianua omnium vitiorum est iracundia: qua clausa, virtutibus intrinsecus datur quies aperta, ad omne facinus armabitur animus. Prou. 29. Qui ad indignandum facilis est, ad peccata est procliuior. Damnum quod facit ira homini, ostendit Salomon Prouer. 19. Qui impatiens est, sustinebit damnum. Primum quod sustinet impatiens, est damnum perditã patientiã. Secundũ est, damnum eorũ qui lacerati essent, si patienter iniuriã sustinuissent: velut enim lapidibus pretiosis obruimur, cum iniuriã nobis inferuntur. Tertium damnum, est amissio sui ipsius. Impatiens seipsum perdit, sicut patiens seipsum seruat. Vnde dominus in Euangelio Lucã 21. In patientia vestra possidebitis animas vestras.

Quibus rebus comparatur iracundus. CAP. III.

Tertio valet ad detestationem irã, si iracundus diuersis generibus rerum comparetur. Vnde notandũ, quod iracundus est velut homo habens domum ligneã, cui quãdoque accidit, quod in vespere diues est, in mane verò nihil habet, quia sibi totum ignis subito abstulit. Ira homo iracundus ad sibilum vnus verbi, gratiam, quam habebat, perdit, dum in irã vel odium capit. Ideo dicitur Eccle. 2. Vã illis qui perdidit sustinentiam. Homo etiã iracundus est quasi dæmoniacus, vel arrepticus. Vnde figurari potest per dæmoniacum illum, de quo se-

gitur Marci 9. Magister, atruli tibi filium meū habentē spiritum
mutū qui vbiūque eſt apprehenderit, allidit illū, & ſpumat,
ſtridet dentibus. Matthæi etiam 8. legitur q̄ occurrerunt de-
mo duo habentes dæmonia terribilia nimis, ita vt nemo pote-
transire per viam illam. Quibus ſatis aſſimilatur homo iracu-
ndus. Item iracundus eſt ſicut olla nimium habens ignē, que
liendo emittit quod in ea erat. vnde Pro. 15. Cor fatui ebullit
ira. Iracundus eſt homo inſanus, licet non ſit continua enſa-
ſania. Vnde Horatius: Ira furor brevis eſt. Itē philoſophus
gata iniuria, eius eſt inſania qui facit. Nunquid non inſanus
qui ſeipſum gladio iræ vel odij occidit? ¶ Homo iracundus
velut rhamnū ignem ex ſe producēs ad impetū venti, ſecū
Iosephum. Sic iracundus ad ventū ſuperbiæ ignem iræ ex ſe
ducit. Homo etiam iracundus eſt velut aper in gladium iræ
odij ſeipſum impingens, Gladius diaboli eſt ira vel odium.

¶ De ſtultitiis iracundis triplex.

C A P. I I I I.

Quarto poteſt valere ad deteſtationē iræ, ſi oſtēdatur
ta ſtultitia laborat homo iracundus, qui non vult odium
mittere, ſed vult ſe vindicare. Et poſſūt aſſignari multe ſtultitiæ
ipſius. ¶ Prima ſtultitia eius eſt, q̄ ipſe vult ſanare vulnus ſuū
alieno vulnere, & ſanitatē querit de aliena inſirmitate. In
malo querit bonū ſuum: quod idē eſt ac ſi in igne querat
& in ſpinis vvaſ, & in tribulis ficus. Hęc ſtultitiā inſinuat
Aug. dicēs: Leſus & iniuriā paſſus vindicari vult, quaſi
pœna poſſit prodeſſe aliena. De aliena pœna querit ſibi
camentū, & acquirit grande tormentū. ¶ Secunda ſtultitiā
quod ipſe vult ſe vindicare cum periculo animæ ſuæ, & me-
dum corporis, & magno labore & expenſis, & tamen non
reſte vindicare plenē. Maior enim vindicta quam ipſe po-
ſumere, eſt mors aſini hoſtis ſui, ſcilicet corporis. Prover-
rum 20. Ne dicas, Reddam malum pro malo expecta-
num, & liberabit te. Liberabit, inquam, à labore & expenſis
periculo animæ & corporis, & debito gehennæ, cui te obli-
tes, vendicādo te. Mira inſania, quod homo velit ſe occidē
aſinum hoſtis ſui occidat. Si autem expectaret dominū, do-
nus plenariē vindicaret eum, hoſtem ſuū infernali patibulo
figendo. Non oportet ergo ſumere vindictā de hoſte ſuo, qui
bi iniuriatus eſt: quia niſi ipſe pœnituerit. Dominus tantam
dictā ſumet de eo, q̄ totus mundus ſatiabitur inde. Vnde in
Eſaiæ: Vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur.

& erunt vsque ad satietatem visionis omni carni. Nullus est ita
 in misericors, quin moueri posset ad compassionem erga illos,
 qui cruciabuntur in inferno, si sciret qualis est cruciatus eoru.
 vnde legitur Lucae 16. de diuite illo qui sine misericordia fue-
 rat, qui tamen compassus est suis fratribus, timens ne veniret ad
 illam locum tormentorum. Expertus enim erat iam cruciatum
 infernalem. Si quis singulis horis membratim dilaniaretur, ipse
 non tantam poenā sustineret, quantā ille qui cruciatur in igne
 infernali. ¶ Item si totus mūdus excogitaret quomodo puniret
 aliquem, & ille posset torum sustinere, ipse nō posset eum tantū
 punire, quantam Dominus puniet vno verbo, quando dicit, Ite
 maledicti in ignem aeternum. Nisi sciret Dominus cruciatum
 illum ita grauem esse, nō sustinuisset cruciarum passionis, vt
 nos liberi essemus a cruciatu illo. ¶ Tertia stulticia est, q̄ ipse
 frangit pontem, per quem ipse necesse habet transire, alioquin
 peribit. Et q̄ hęc stulticia valde magna sit, sic potest ostendi.
 Duo habentes capitales inimicitias adinuicem, transituri sunt
 per quemdam pōtem: qui autem prior venit ad pontem, cogitat
 q̄ destruat pontem in odium sui hostis: sed ex alia parte videt
 q̄ si pontem destruxerit, ipse ex necessitate peribit, hostis verò
 ipse nihilominus transibit. Si post huiusmodi deliberationem
 pontem destruit, nōne infans reputandus est? Simili stulticia
 laborat, qui delinquēti in se non vult dimittere. Pons enim per
 quem sumus de necessitate transituri ad Deum ex quō pecca-
 uimus, est ipsa misericordia. Sed hunc pontem sibi frangit, qui
 misericordiam negat proximo qui in eum deliquit. Iudicium
 enim sine misericordia erit illi, qui nō fecit misericordiam. Ia-
 cobi 2. Proximus tamen nihilominus ad Deum peruenit, si fece-
 rit quod in se est. ¶ Quarta stulticia est, quod ipse vult se occi-
 dere, vt tunicā hostis sui possit dilaniare. Tunica hostis ipse,
 caro est eius. Vnde Psalm. Comedisti saccum meum, &c. Saccus
 vocatur ibi caro Christi. Si autē caro Christi saccus erat, id est,
 vestis humilis: multo fortius caro cuiuslibet potest dici vestis.
 Vnde qui animam suam occidit vt corpus hostis sui lædat, pre-
 dicta stulticia laborat. Hanc stulticiā ostēdit Augustinus super
 illud Psalm. Gladius eorum intret in corda eorum, dicens de per-
 secutoribus qui ita insaniunt. Quasi quis per corpus suū gladiū
 mittit, vt tunicam alterius scindat. Gladius prius intrat in cor
 persecutoris, quā in corpus eius quem persequitur. ¶ Quinta
 stulticia est, q̄ ipse de se faculam facit, vnde ignem accendat in
 qua hostis eius cōburatur, sed se prius comburit. Hęc stulticiam
 osten

ostēdit Augustinus super illud Psal. In laqueum cadat in ipsū
 sic dicens: Nemo malus est, qui sibi prius non noceat. Sic pro-
 ro malitiā esse quasi ignem. Si incendere vis aliquid, illud quod
 admoues igni prius ardenti, nisi ardeat, nō incendit aliud. Vnde
 gratia, Cum faculam apponis igni, prius ardet vt aliud potest
 incendere: Ita ergo malitia quæ procedit ex te, quid valde
 re, quā te? Qui profundum ramum lædit, vbi radicem habet,
 non lædit. Malitia tua vt alteri non noceat fieri potest: quod
 tibi non noceat, fieri non potest. Item impossibile est, quod in-
 iuras prius lædat hominem iustum, in quem tendit, quā cor-
 ruptum vnde procedit. ¶ Sexta stultitiā est, quod in ipsū, quod
 vit sanum, defecit, cū factus sit infirmus vsque ad mortē, quod
 nō solum modo stultitiā est, sed etiā proditio & crudelitas ma-
 gna: quia ille qui amatur sanus, tenerius amāndus est, cum sit
 infirmus. Hanc stultitiā ostendit Boëtius in libro consolationum
 dicens: Apud sapientes locus nullus odio prorsus relinquatur.
 Nam bonos quis nisi stultissimus oderit? Malos autem odia
 ratione caret. Nam sicut corporis languor: ita viciōsitas quæ
 quidam morbus est animarum. Cum ergo aegros corpore nō
 mē dignos odio, sed potius miseratione iudicemus: multo ma-
 gis tales miserendi sunt, non insequendi, quorum mētes impo-
 bitas omni languore atrocior virget. ¶ Septima stultitiā est,
 cum aliquis sibi abstulerit aliquid de suo, ipse in vindictā
 proiicit ea quæ sibi remanserunt. ¶ Fatuus esset cum aliquis
 stulisset pallium, si ipse in vindictam & tunicam & supercuius
 le proiiceret in Rhodanum: vel cui aliquis viginti libras abste-
 lisset, si ipse quadraginta proiiceret vel à tota sua hereditate
 exheredaret. Sic fatuus est cui aliquis abstulit palliū, suæ hær-
 detrahendo, si ipse hæc de causa proiicit illam pulchrā & pre-
 tiosam vestem innocentiæ, quam in die iudicij toti mundo ob-
 surus est. Hanc stultitiā ostendit Seneca dicens: Ridiculum est
 odio nocentis innocentiam perdere. Et Psal. Custodi innocen-
 tiam &c. Fatuus est, qui illata sibi iniuria ob hoc à caelesti heredi-
 tate exheredat. ¶ Hostis abstulit sibi terram, & ipse auferat
 sibi cælum. Primo perdit sua, & modo perdit seipsum. ¶ Octa-
 stultitiā est, quod cum ipse dicit dominicam orationem, ipse
 dicit sibi secundum communem modum loquendi, dicendo
 istud verbum, Dimitte nobis debita nostra, &c. sicut aliquis
 dicens: Sic Deus me adiuuet, sicut verū dico, maledicit sibi
 dum vsum communem loquendi, nisi verū dicat. Hanc stultitiā
 ostendit Anastaſius. dicens: Si nō dimittis iniuriā quæ tibi facta

est, non orationem pro te facis: sed maledictionem super te inducis, cum dicis, Sicut & nos dimittimus, &c. Vnde de tali potest dici istud Ecclesia. 33. Vnus orans, & vnus maledicens, cuius vocem exaudiet Dominus? Timendum est ne vocem maledicentis, nisi pœnituerit. Forsitan tamē si in persona ecclesiæ sic diceret, nō peccaret: vel si sic simplex esset, vt verba illa non intelligeret. ¶ Nona stultitia est, q̄ cū ipse sit oneratus multis debitis, pro quibus poneretur in carcerem horribilem, nisi ea hic soluerit, & aliquis velit eum delere de tabulis creditoris, & se scribere, & pro eo respondere, ipse tamen renuit. Qui alicui facit iniuriam, Deo pro debitis eius respondet, si tamen ille patienter sustinet. vnde Matt. 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Patet cælestis peccata vestra. Et Ecclesia. 28. Dimitte proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Ibi dicit glossa interlin. Indignū est Deū ei esse propitium, qui crudelis est in proximum. August. Vnusquisque talem indulgentiam accepturus est à Deo, qualem ipse dederit proximo suo. Via valde congrua ad obrinendum à Deo remissionem peccatorum suorum, est remissio iniuriarum suarum. q̄ significatum est 4. Reg. 4. in muliere illa quæ debita sua soluit de oleo sibi ab Eliseo multiplicato. In oleo enim misericordia intelligitur, qua iniuriæ illatæ remittuntur. Homini vero, qui non vult dimittere alteri, non dimittitur aliquid, nec suis precibus, nec alienis. Vnde super illud Eccles. 28. Quis exorabit pro delictis illius? Dicit Gloss. interlin. Frustra quis pro illo orat qui fratri debitam charitatem negat. Et in principio eiusdem capituli, Qui vindicari vult, à Domino inueniet vindictam, & peccata eius seruans seruabit. Orationem illius, qui nō vult fratri suo dimittere, despicit Dominus. Vnde in eodem cap. Homo homini sequat iram, & à Deo quærit medelam: In hominem enim similem sibi nō habet misericordiam, & pro peccatis suis deprecatur: Ipse cum cato sit, reseruat iram, & propitiationem petit à Deo: Nec solum oratio talium à Deo despicitur, imò etiā oblatio. Vnde Matt. 5. Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuū ante altare, &c. Oratio autem eius qui sibi illatas iniurias dimittit, non solum valet sibi, sed etiam aliis. vnde Iere. 15. Si steterint Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum: vbi dicit glossa, Quid est quod Moyses & Samuel præ cæteris patribus in postulationem præferuntur, nisi quod isti duo tantum in omni testamenti veteris ferie:

etiam

etiam pro inimicis orasse leguntur. Vnus à populo lapidibus in-
 petitur, & tamen pro lapidatoribus ille precatur. Alter expe-
 citatu eicitur, & ait: abiit à me hoc peccatum, vt cesset
 pro vobis. ¶ Decima stultitia est, q̄ ipse similibus contra
 lem pugnat, cum potius contrarius sit pugnandum. Amore
 tra odium pugnandum est, sicut aqua pugnat cōtra ignem.
 de Prouer. 23. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, por-
 da illi. Sic enim carbones congeres super caput eius. Patitur
 contra impatientiā pugnandum est, bonitate contra malitiam
 sapientia contra stultitiam. Prouer. 26. Ne respondeas stulto
 eundem stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. Et ad Romanos.
 Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. ¶ Unde clama-
 titia est, q̄ ipse occiso vno filio matris suae ecclesiae vult
 occidere, luctum volens ei addere super luctum. Ad hoc po-
 referri quod legitur 2. Regū 14. de muliere instructa à Iorobab.
 dixit Dauid regi, q̄ cum duos filios haberet, & alter alterum
 interfecisset, venerat cognatio defuncti volens interficere illi
 remanserāt, &c. ¶ Duodecima stultitia est, q̄ ipse sauire vult
 mortuum: quod non solum stultitia est, imò etiam magna
 delitas. vnde lancea qua Christum mortuum vulnerauit, ut
 vocatur, cum clau dicantur dulces. Membrum Christi viuens
 homo existens in charitate. Quasi membrum Christi mortuum
 est, homo existens in mortali peccato. vnde vnguentum dulcium
 monitionis paranda essent, & non esset sauitendum in illa
 iam mortuus est. De vnguentis qua preparauerunt sanctae ma-
 lieres ad corpus Christi mortuum inungendum, legitur Mat.
 ultimo. ¶ Decimatercia stultitia est, q̄ ipse conqueritur de
 tre suo hoc quod fecit sibi, vel dixit tempore insaniae, & non
 inde vindicari. Hanc insaniam insinuat nobis Seneca, dicens.
 mines malè de te loquuntur: supple, ira tu dicis mihi. Et Sicut
 Moueor, si hoc iudicio facerent: verè morbo faciunt. Et Luc.
 Pater ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt. Si quis habeat
 fratrem insanum qui ei conuicium diceret, vel alapam daret,
 ex alia parte seipsum gladio interficeret: ipse plus doleret
 malo, quod frater insanus sibi et faceret, quam de hoc quod
 ab eo sustineret. Sic qui iniuriam patitur, magis dolere debet
 peccato iniuriantis, quam de iniuria sibi illata. Vnde Actuum
 legitur de beato Stephano, quod positus genibus pro lapidato-
 ribus suis exorauit. Quando autè orauit pro se, non legitur ge-
 flexisse. Nō debet aliquis admirari vel indignari, si cæcus in
 impingat: sibi potius irasci debet, quia sibi ab eo non cau-

lat cæcu
 nō est, n
 ille qui h
 q̄ diabolo
 had, quoc
 vt à diabo
 carum tu
 ro: Dimi
 nere dia
 haber n
 odio the
 pro thes
 & perfec
 tiolos pi
 bricent.
 ma viri
 tiones, q̄
 coronae
 catores.
 alicui m
 eius cor
 Luc 6. I
 tunt, be
 cite per
 bus de c
 faciunt.
 dicit Ap
 ne, redd
 uerbio.
 domo e
 intentio
 qua cla
 tur ab e
 tention
 cundi a
 re ei qu
 suum v
 benefice
 neficiū.
 diliger
 pro illo

lat cæcus est homo iratus: ideo debet sibi cauere ille, qui iratus
 nō est, ne ad eum offendat. ¶ Decimaquarta stultitia est, q̄ cum
 ille qui habet aliquem odio, captus teneatur à diabolo, & sciat
 q̄ diabolus mortem eius fitit: tamen ille non vult dimittere il-
 lud, quod nihil sibi valet, imò valde sibi noxium est, s. odium,
 vt à diabolo dimittatur. Odium tenere velle, est retinere pec-
 carum suum. Non remittenti odium, nihil remittitur. Lucae sex-
 to: Dimittite, & dimittetur vobis. Imò retinere odium, est reti-
 nere diabolum. Mira insania iracundorum qui odium, quod nō
 habet nisi amaritudinem, Deo & regno eius præponunt, qui de
 odio thesaurum suum faciunt, nec volunt illum commutare
 pro thesauro Dei. ¶ Decimaquinta stultitia est, quòd ipsi odiūt
 & persequuntur illum, qui aurum & argentum & lapides pre-
 tiosos proiecit eis vnde se redimant, & coronam æternam fa-
 bricent. De redemptione ista legitur Prouer. 23. Redemptio ani-
 mæ viri propriæ diuitiæ. ¶ Propriæ diuitiæ hominis sunt tribula-
 tiones, quas sibi procurauit homo & non Deus. De fabricatione
 coronæ dicit Psalmus, Supra dorsum meum fabricauerunt pec-
 carores. Fabricauerūt, inquam, coronam perpetuam. Qui facit
 alicui malum, si patienter iustinet, lapidem vnum pretiosum in
 eius coronam ponit: ideo tales diligēdi sunt tanquam benefici.
 Luc. 6. Diligite inimicos vestros, benefacite his qui vos ode-
 runt, benedicite maledicentibus vobis. Et ad Roma. 12. Benedi-
 cite persequentibus vos: benedicite, & nolite maledicere. ¶ Dua-
 bus de causis benedicendi sunt persecutores, quia nobis bene-
 faciunt, & quia aliam remunerationem non expectant. Ideo
 dicit Apostolus bis Benedicite. Qui se vindicant de persecutio-
 ne, reddunt malum pro bono, & ideo malum accider eis. Pro-
 uerbio. 20. Qui reddidit malum pro bono, non recedet malum de
 domo eius. Si quis dicat quòd illud bonum non facit ex bona
 intentione, & ideo non est diligendus: Respondeo, quòd spina
 quæ claudit vineam alicuius, pungens intrantes in eam, ama-
 tur ab eo cuius est vinea, licet illud bonum quod ei facit, ex in-
 tentione non faciat. ¶ Decimasexta stultitia est, quòd quum ira-
 cundi amorem suum venalem habeant, nolunt tamen vende-
 re ei qui carius eum emeret, scilicet Deo. Quòd ipsi amorem
 suum venalem habeant, pater ex eo quòd nolūt amare nisi suos
 beneficos, & se amātes nolunt habere amorem vel aliquod be-
 neficiū, amoris sui pretium. Sed si ipsi pro Deo inimicos vellent
 diligere, Deus valde carè emeret amorem eorum. Daret enim
 pro illo amorē suum & regnum celorum. ¶ Nota quādo Domi-
 nus

nus in die iudicij ponet rationem de amore, de quo est maximum præceptū, & dixerit aliquis se amasse aliquē, quia ab eo amabatur, & quia beneficus suus erat: Respondebit Dñs, hoc amore nihil tibi debeo: de illo iam solutum est tibi. Qui autē dixerint aliqui, se amasse propter eū illos, qui conuictis iniuriis offendebant se, ne amarentur. Tunc dicet Dominus. Illum amorem vobis debeo. Venite benedicti, percipite regnum, &c. Ad hoc pertinet illud Matt. 5. Si diligitis eos, qui vobis diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne & publicani hoc faciunt? Et Luca 6. Si diligitis eos qui vos diligunt, quæ merces est gratia. Et post: Veruntamen diligite inimicos vestros. Requiritur: Et erit merces vestra multa. Et cum homines ita diligunt luerū, mirum est quomodo cū Deo lucrari nolunt, & quomodo amorem suum nolunt Deo dare pro regno eius, quem darent alicui homini pro modico beneficio. ¶ Decima septima stultitia est, quod ipsi reputant honorem, quod in veritate vilitas, scilicet vindicare se. Eiceret aliquis: Non possum libere tantum dedecus, quod de malo mihi illato me non vindicem, reputans vilitem esse, nō vindicare se, cum tamen vindicare se potius sit vilitas in multis casibus. Vnus casus est, quando stultus & insanus est, qui sibi conuictur. Alius casus, quando est vilis persona, vel leprosus, vel loripes. Tunc enim homo magni cordis dedignatur vindicare se de illis, nolens manus suas ibi maculare. Seneca: Quibusdam libenter patitur quibus te vindicare fastidias. Ab his non aliter quam ab inimicis malibus paruis, & inquinantibus reducenda est manus. Cum tamen non possis vindicare te absque spirituali iniquatione. Si insanus sit: non est vilitas, sed potius honor, si te non vindices. Seneca: Magni animi est iniurias in summa patientia pati. Idē, Si magnanimus fueris, nunquā dicas tibi contumeliam fieri. De inimico dices, Non nocuit mihi, sed animum nocendi habuit. cum illum in potestate tua videris, vindictam parabis vindicare potuisse. Scito enim, honestum & magnum & maius vindicandi esse, ignoscere. Prouerborum 20. Honorabitur homini, qui separat se à contentione: omnes autem confundentur contumeliis. Sicut honor est se separare à contentione: sic vilitas est in contentione os suum conuicio alteri maculare. ¶ Decima octaua stultitia est, quod ipsi odiosos qui sibi profunt: contra Dei prohibitionem scilicet iniuriat: peccata vero odij, & alia peccata, quæ eis summè nocent

quæ Dominus præcipit odio haberi, nolunt odire. In Psal. Qui diligitis Deum, odite malum. De nocumento peccatorum, dictum est in principio tractatus. Hoc tamen additur, quod peccatum est occasio omnium miserationum, quæ nobis accidunt. Fames enim & sitis, frigus, calor, labor, infirmitas mors, sequelæ sunt peccati. Si enim homo non peccasset, non sensisset eius pœnas. Si quis interfecisset alicui fratrem suum ipse odiret eum, præcipue si sine peccato hoc posset facere. Quare ergo non odimus peccatum, quod interfecit illos de parentela nostra, qui mortui sunt, & illos qui remanserunt occidet, & nos ipsos? In omnibus miseriis quas in mundo isto videmus, possemus odium peccati colligere. Quando aliquem mori videmus, debemus cogitare quàm malum sit peccatum facere, ex quo talia stipendia sequuntur. Apostolus ad Rom. 6. Stipendia peccati mors. Legitur quod Adam & Eva luxerunt centum annis, quando viderunt mortuum Abel, intelligentes illam mortem sequelam esse peccati. Mirum est quomodo homines peccatum amare possunt, cum occasione illius tot miseriis incessanter sustineant. Ad miseriis enim huiusmodi odium peccati deberet in eis renouari.

Quod homo iracundus stultus sit iram recipiendo, conseruando & indicando.

Homo qui alium odit, valde stultus est. Amat enim societatem eius quem odit, & vult cum eo ire in infernum, quod valde mirum est. Mirum etiam est, quod ipse malitiam, quàm in hoste odit, in se diligit: propter vnum delictum quod videt in homine, omnia bona quæ in ipso videt, odit: propter modicum quod diabolus habet in eo, odit quæ Deus habet ibi. In quo assimilatur illi, qui castrum patris sui odiret, propter domum unam hostis sui, qui esset ibi: vel totum agrum unum odiret propter unam viticam quæ esset ibi. Et vt breuiter dicam, homo vult se vindicare, stultus est, iram recipiendo, conseruando, indicando. Iram recipiendo stultus est quia cum frater eius dicat ei verbum durum, & ex alia parte diabolus gladio iræ voluerit eum interficere, non curat de gladio diaboli, sed solum de verbo fratris. Hæc stultitia insinuatur Iob 5. Virum stultum interficit iracundia, quasi diceret, Ex stultitia est, quod ab iracundia se permittit occidi. Stultus etiam est iram conseruando, cum ira sit ignis, quod innuit Salomon, dicens Ecclesiast. 7. Ira in sinu stulti requiescit. Quis non excuteret carbonem de sinu suo, nisi stultus sit? Prouerbiorum 6. Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta eius non ardeant? Stultus est etiam iram indicando, Prouerb. 11.

K K

Furiosus autē statim indicat iram suam hominibus, quum ira furor sit, est indicare se esse hominem insanum. Item qui indicat iram suam hominibus, succedit domos vicinorum suorum, ut quod domus sua ardeat, cum potius cogitare deberet quomodo domui propria subueniret. Sicut non esset ferenda sententia, quam insanus diceret: sic non est proferendus sermo quem ira dicitur. Ira sit furor. Homo iratus nisi taceat, ostendit se magis stultum quam ipse sit. Multa enim comminatur quae non faciet. Vnde Proverb. 14. Qui impatiens est, exaltat stultitiam suam.

De sex iniquitatibus iracundi volentis se vindicare. CAP. V.

Quinto potest valere ad detestationem irae, si ostendatur multiplex iniquitas, quae est in homine irato, qui se vult vindicare. **¶** Prima eius iniquitas est, quod ipse auctoritate sua constituit se iudicem inter se, & iniuriatorem suum. **¶** Secunda est, quod ipse in eadem causa vult esse actor & iudex. **¶** Tertia est, quod ipse vult vindicare se pendente die, quae sibi assignata est, ne plene iustitia fiat. Dies haec dies iudicii est. Apostoli. ad Corinth. 4. Nolite ante tempus iudicare. **¶** Quarta iniquitas est, quod ipse impunitum relinquit illum, a quo debuit incipere, sedet seipsum, qui sibi magis nocuit, quam alius. Quicquid alii potuit inferre ei, minus est odio quo ipse animam suam interficit. **¶** Quinta iniquitas est, quod ipse iustitiam, quae ex solo iudice debet procedere, ex iniquitate vult elicere, quia ex ira & odio. **¶** Sexta iniquitas est, quod ipse non reddit patientiam iniuriantiam quam ei debet, sicut iniuriatus debet ei innocentiam.

Exempla ad detestationem irae.

Sexto possunt valere ad detestationem irae, exempla. **¶** Praecipue exemplum Christi, quem videmus patientissimum esse, qui ultimo faceret vindictam de inimicis suis. Bene debet sufficere vermiculo, quod ita circum vindicaretur de inimicis suis. Sicut dicit Augustinus. Summae religionis est imitari quem visis. **¶** De beato Bernardo legitur, quod appropinquante morte eius, cum requireretur a fratribus, quod doceret eos aliquid salubria, dixit eis: Alieno sensui magis quam meo crederetur. Laesus vindictam non exoptat. Nulli scandalum facere voluit. Et si feci, sedavi ut potui. **¶** Septimo potest valere ad detestationem irae, quod Dominus ab eo, qui vult vindicare, vindictam etiam remissa repetere. Sicut patet de illo, qui noluit dimittere conferuam, a quo dominus eius repetiit vniuersum debentibus prius sibi dimissum. Matth. 18.

De diuisionibus ad iram pertinentibus. PARS VI.